

Valtion roolia etsimässä

– Miksi teollisuuspolitiikka
on tehnyt paluun?

Jyrki Ali-Yrkkö

ETLA

*Taloudellinen
turvallisuus on
teollisuus- ja
talouspolitiikkamme
uusi prioriteetti.*

Robert Habeck
Saksan elinkeinoministeri
2021-25

Muutos elinkeino- politiikassa

Viime vuosina on Suomen lisäksi monissa maissa (mm. Suomi, Britannia, Saksa ja Italia) tehty teollisuuspoliittisia strategioita.

Teollisuuspolitiikalla on huono kaiku johtuen aiemmasta epätarkkuudesta.

Teollisuus- politiikka on valikoivaa

Elinkeinpolitiikka

```
graph TD; A[Elinkeinpolitiikka] --> B[Yleinen eli kaikkia koskeva elinkeinopolitiikka]; A --> C[Valikoiva politiikka eli teollisuuspolitiikka];
```

Yleinen eli kaikkia koskeva elinkeinopolitiikka

Esim.

- Yritysverokanta
- Infrastrukturi
- Lupaprosessit
- Kilpailupolitiikka
- T&k-verovähennys

Valikoiva politiikka eli teollisuuspolitiikka

Esim.

- Suorat yritystuet
- Alakohtaiset poikkeukset verokantoihin
- Tiettyjä tuotteita koskevat tuontikiintiöt tai tullit

Muuttunut tilanne on suuri mahdollisuus Iso-Britannialle.

Saksan teollisuus on vaikeuksissa erityisesti energianhinnan nousun takia.

Teollisuudellamme on loistava historia, mutta nyt olemme suurten haasteiden edessä.

Kv. toimintaympäristö muuttunut haastavaksi ja taloutemme laahannut pitkään.

Politiikkatoimille tullut uusi perustelu

Globalisaation aikakausi

Onko markkinoiden toiminnassa puutteita?

Kyllä

Markkinapuutteita
paikkaavat
politiikkatoimet

Ei

Ei erityistä tarvetta
politiikkatoimille

Geotalouden aikakausi

Onko markkinoiden toiminnassa puutteita?

Kyllä

Markkinapuutteita
paikkaavat
politiikkatoimet

Ei

Ei erityistä tarvetta
politiikkatoimille

Ei

Onko geotaloudellista riskiä?

Kyllä

Priorisoitavat
markkinapuutteita
paikkaavat toimet,
jotka pienentävät
geotaloudellisia
riskejä tai
haittavaikutuksia

Sellaisiin kohteisiin
vaikuttavat toimet,
joihin liittyy erityisen
suuria
geotaloudellisia
riskejä ja
haittavaikutuksia

Millä eri maat perustelevat
teollisuuspolitiikan tarvetta?

Geotalous ja markkinapuutteet

Kaikki 4 maata käyttävät perusteluna geopoliittisia jännitteitä ja riippuvuuksia.

Ilmastonmuutos ja päästövähennykset nousevat esille kaikissa maissa: mahdollisuutena erityisesti Suomessa ja Iso-Britanniassa, haasteena Saksassa.

Kaikki perustelevat toimiaan muiden maiden tukipolitiikalla. Niissä mainitaan sekä liittolaismaat että yksittäisenä maana Kiina.

Suomi nostaa esiin rahoitusrajoitteen (myöhäisen vaiheen VC-sijoitukset ja ensimmäiset isot teolliset investoinnit)

Muut perustelut

Heikko talouskehitys. Suomi nostaa esiin heikon kasvun, tuottavuuden ja julkisen velan. Italia heikon kasvun ja tuottavuuden lisäksi huonon ostovoiman.

Saksa ja Italia ovat huolissaan teollisuutensa säilymisestä. Saksassa ongelmien syynä nähdään erityisesti energian hinnan nousu.

Suomella huoli viennin keskittymisestä suuryrityksiin. Italia kokee ongelmaksi yritysten liian pienen koon.

Byrokratia ja lupaprosessien hitaus nousee esiin Italiassa, Saksassa ja Suomessa.

Johtopäätelmät

Geotaloudellisista riskeistä tullut uusi uhka turvallisuudelle ja siten markkinapuute.

Myös puhdas siirtymä edustaa markkinapuutteen korjaamista.

Muiden tukia käytetään perusteluna: mutta tukiin kannattaa HYVIN valikoidusti vastata omilla tuilla.

Tehokkaat politiikkatoimet geotalouden ajassa

Tero Kuusi ja Jyrki Ali-Yrkkö
Etlä

A crystal ball sits on a square base. Inside the ball, the text 'Geotalous seuraa globalisaatiota' is written in a bold, sans-serif font. The background is dark and out of focus.

Geotalous seuraa globalisaatiota

Kolme kysymystä toimia suunnittelevalle
päättäjille:

- 1) Mikä ongelma ratkaistaan politiikalla?
- 2) Miksi markkinat eivät korjaa ongelmaa?
- 3) Mikä on tehokkain keino ongelman
ratkaisemiseksi?

Vastauksia tutkimuskirjallisuudesta

Myöhemmin mallinnusta

Mitä uusia ongelmia ratkotaan?

- Geopolitiikkaa muuttaa riippuvuudet mahdollisuuksista uhkiksi
- Valtioiden toimet luovat huonoja ja hävittävät hyviä riippuvuuksia
 - Kiinan ylikapasiteetti, hintasodat, kasvava markkinavoima korkean teknologian aloilla
 - Yhdysvaltojen laajamittaiset tullit repivät maailmantaloutta

➤ **Monitasoinen fragmentaatio**

Miksi ongelma ei ratkea ilman politiikka- toimia?

Kaikki riippuvuudet eivät ole
ongelmia!

Markkinat eivät tuota riittävästi
turvallisuutta

- Puolustustarvikkeet, kriittinen infrastruktuuri, huoltovarmuus
- Riippuvuus fossiilisista jatkuu, vihreä siirtymä haavoittuvaa
- Maailmantalouden eriytyminen ja sijoitusseulat ovat esteitä hyvillikin hankkeille

Mitä tiedetään toimien tehokkuudesta?

Tukien teho riippuu kohdentamisesta

- Kilpailullisille ja innovatiivisille markkinoille
- Pitkäjänteiset ohjelmat toimivat, satunnaiset tuet usein tehottomia
- Valinnan vaikeus ja eturyhmäpaineet heikentävät onnistumista
- Julkinen-yksityinen yhteistyö ja tiedon leviämistä tukevat verkostot tärkeitä

Tarkkarajaisuusperiaate: korjataan suoraan vääristymää

- Tullit voivat joissain oloissa auttaa, mm. polkumyynti, mutta usein tehottomia ja altistavat korruptiolle

Muiden maiden toimet ratkaisevia:

- Yhteistyö paras ratkaisu, mutta ei yksin
- Poliitiikkakilpailu syö yksipuoliset hyödyt
- Vientipainotuksesta riippuvuuksien vähentämiseen
- Väistä toimia: Palveluviennin rooli korostuu

Pää Kylmänä

🌐 Suomi tarvitsee tuontia ja vientiä.
Avoimuus säilytettävä.

⚙️ Painopiste yleisen
liiketoimintaympäristön parantamisessa.

⚖️ Luotava kapasiteettia, joka palvelee
kilpailukykyä ja kriisinsietoa yhtä aikaa.

🇪🇺 EU-tasolla koordinaatiota, joka taistelee
geotaloudellisia toimia vastaan

Suomen arvoketjuriippuvuudet ja näkymä tulevaan

Maria Wang
ETLA

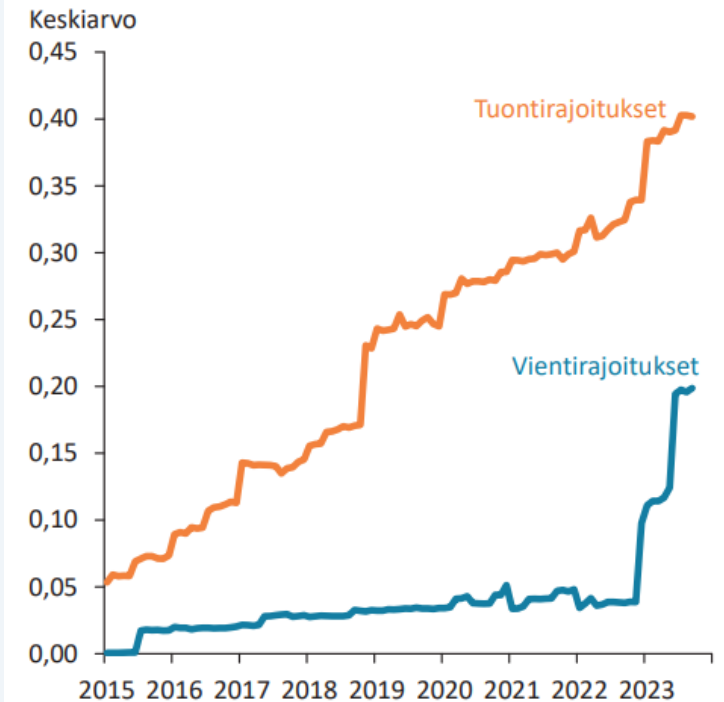
FinGeo kick-off
12.11.2025

Taustaa

- FinGeo-projektin työpaketti 3: Geotalouden aiheuttamat muutokset arvoketjuissa
- Erilaiset kriisit lisääntyvät maailmassa, ja kansainvälinen kauppa on muuttumassa vapaasta yhä enemmän geopoliittisesti jakautuneeksi
- Suomen on tärkeää pystyä vastaamaan haasteisiin, joita geotalouden muutokset aiheuttavat
 - Työpaketti 3 auttaa tässä tavoitteessa tuomalla tietoa aiempien kriisien vaikutuksista
 - Empiirinen tutkimus, jossa analysoidaan erilaisten kriisien vaikutuksia maailmankauppaan/Suomen tuontiin vuosina 2015-2024
- Työpaketin ensimmäinen tuotos on Etlä Muistio 167: *Kaupan vetovoimat murroksessa - Mitä geopoliittinen uudelleenjärjestäytyminen merkitsee Suomelle?*
- Tästä jatkotyöstetään vielä tieteellinen tutkimusartikkeli

Kuvio 1 Vienti- ja tuontirajoitusten lukumäärä maailmankaupassa (HS 4 -taso, kuukausikeskiarvo)

Lähde: Global Trade Alert -tietokanta.

Arvoketjut ja niiden muutokset

Globaali arvoketjujen murros

- Yritykset siirtävät tuotantoa lähemmäs markkinoita
- Pandemian ja geopoliittisten jännitteiden aiheuttama toimitusketjujen haavoittuvuus

Kaupankäynnin painopisteen siirtymä

- Aasian merkitys tuotannossa ja kaupassa kasvanut
- EU ja Yhdysvallat pyrkivät vahvistamaan strategista autonomiaa

Teknologiset ja vihreät murrokset

- Automaatio ja tekoäly muuttavat tuotannon rakennetta
- Päästöihin ja kestävyysliittymään liittyvät vaatimukset muokkaavat kauppavirtoja

Kaupankäynnin sääntöjen ja politiikan muutokset

- Kasvava protektionismi ja kaupan esteet (esim. tullit, vientirajoitukset)
- CBAM ja muut ilmastopolitiikan instrumentit ohjaavat tuotantoa

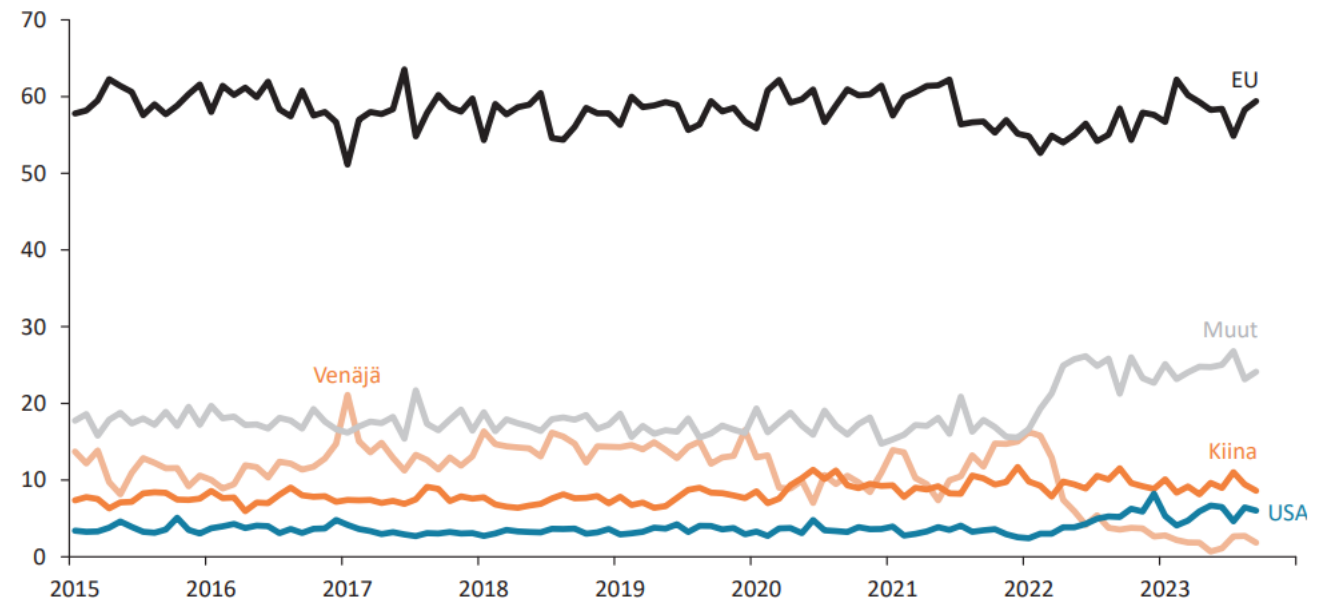
Kaupan vetovoimat murroksessa - Mitä geopoliittinen uudelleenjärjestyminen merkitsee Suomelle?

- Muistio taustoittaa tutkimuksen metodologiaa, eli kansainvälisen kaupan gravitaatiomallia
- Lyhyesti: gravitaatiomalli selittää maiden välistä kauppavirtaa siten, että kauppa kasvaa maiden talouden koon mukana ja vähenee etäisyyden tai muiden kaupan esteiden kasvaessa.
- Gravitaatiomallin avulla voidaan tutkia esimerkiksi geopoliittisten jännitteiden, pandemian ja toimitusketjujen häiriöiden vaikutuksia ulkomaankauppaan
- Tutkimuksen kiinnostuksenkohde on erityisesti Suomi ja sen arvoketjuriippuvuudet/kaupan haavoittuvuus
- Suomen ulkomaankauppa on erityisen riippuvainen sekä sen maantieteellisestä että geopoliittisesta asemasta

Suomen tuonnin rakenne

- N. 60 % Suomen tuonnista tulee muista EU-maista
- Venäjän tuonnin osuus oli ennen sotaa 10-15 %
 - Tuonti romahti vuonna 2022
 - Aiempaa Venäjän tuontia korvattu nyt eniten EU:n, Kiinan ja USA:n ulkopuolelta

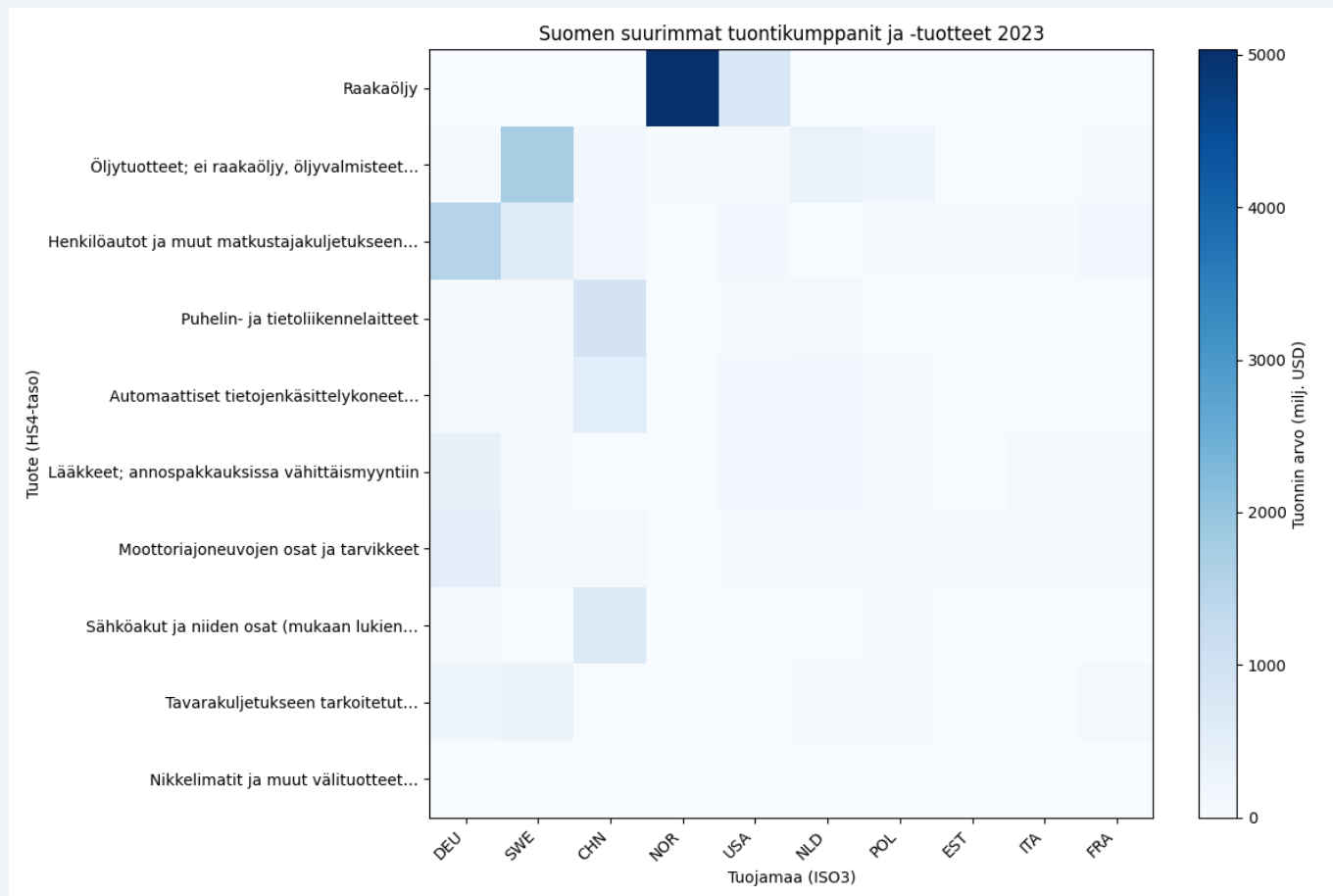
Kuvio 3 Suomen tuonnin rakenne, %

Lähde: YK:n Comtrade-tietokanta.

Suomen tuonnin rakenne

- Kuvassa esimerkkinä suurimmat tuontikumppanit ja -tuotteet (top 10) tuonnin arvon perusteella vuonna 2023

Suomen tuonnin haavoittuvuus

- Aiemmassa Etlan tutkimuksessa (Ali-Yrkkö ym. 2025) on tunnistettu sellaisia Suomeen tuotavia raaka-aineita, komponentteja ja muita välituotteita, joiden saatavuus saattaa joissain tilanteissa tulla haasteeksi
 - Menetelmä perustuu kolmeen mittariin, jotka ovat tuonnin keskittyminen, EU-alueen ulkopuolelta tulevan tuonnin osuus ja tuonnin korvattavuus kotimaisella tuotannolla
- Suomen tuonnista 26 % oli haavoittuvaa vuonna 2024
- Suurin osa haavoittuvasta tuonnista (n. 70 %) tuotiin läntisestä blokista
- Etenkin öljy nousee esiin haavoittuvana tuotteena

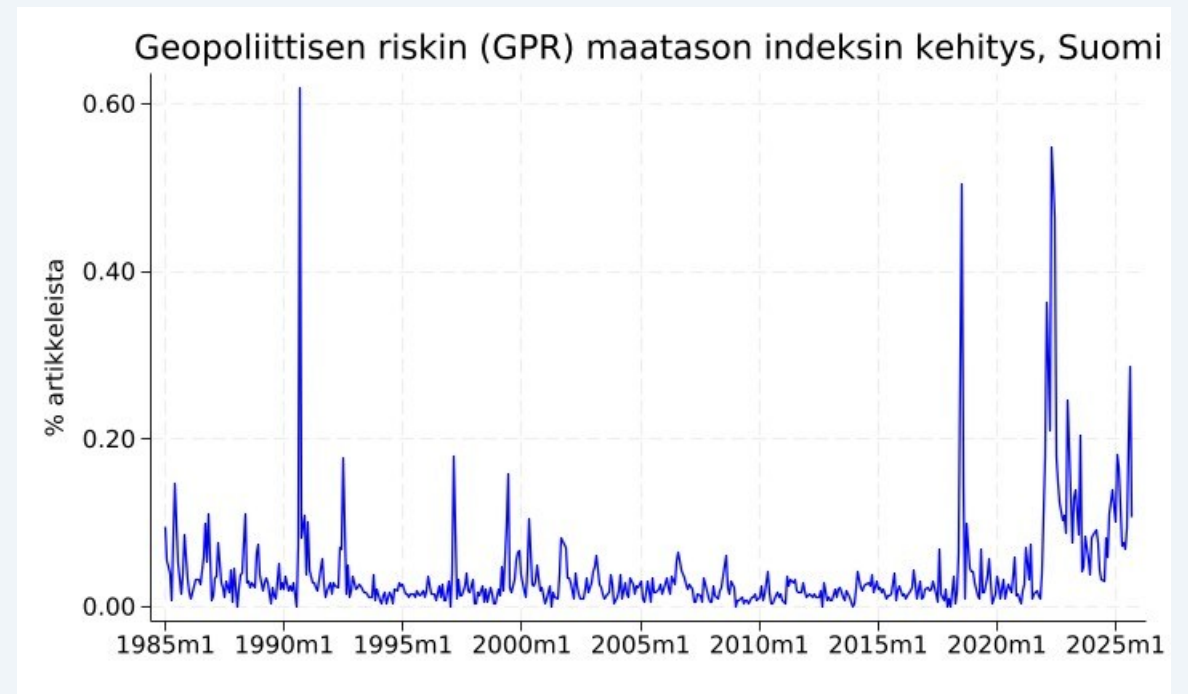
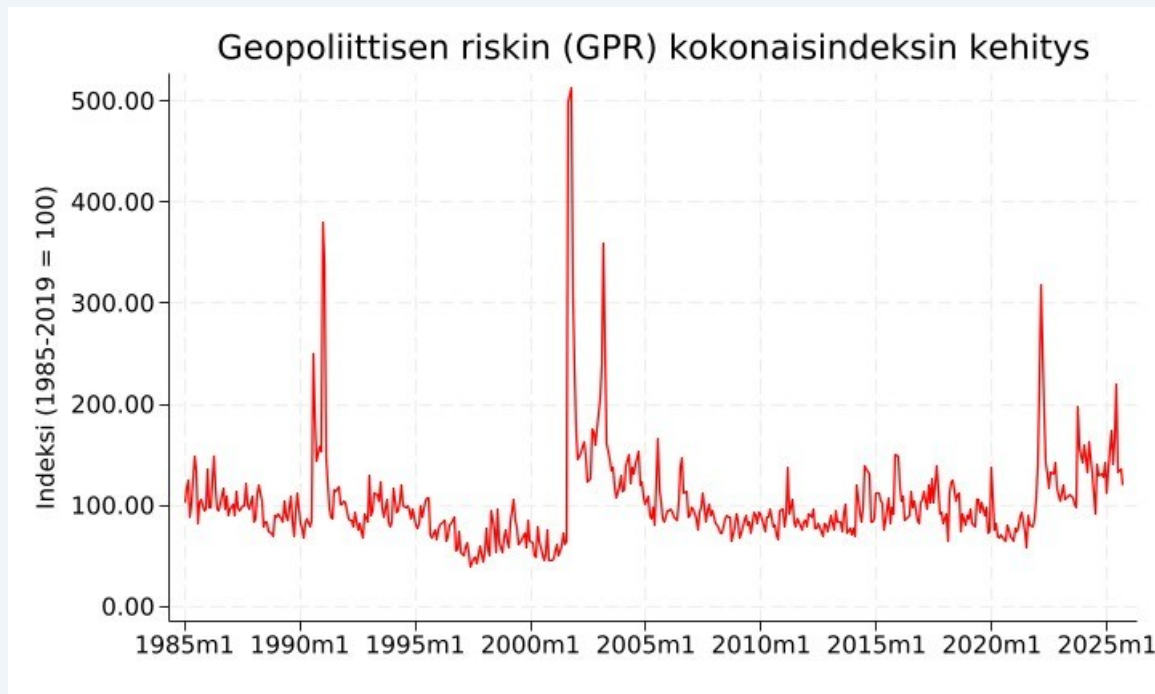
Taulukko 13. Haavoittuvien tuotteiden jakautuminen tuoteluokkiin, %

Tuoteluokka	Osuus, %
Alkutuotanto, öljy ja kaivannaiset	63.4 %
Sähkö- ja elektroniikkatuotteet	13.0 %
Metallit ja metallituotteet	11.5 %
Kemianteollisuuden tuotteet	9.3 %
Kulkuneuvot	1.1 %
Muut	0.6 %
Elintarvikkeet, juoma ja tupakka	0.3 %
Metsäteollisuuden tuotteet	0.3 %
Tekstiili, vaatetus ja nahkatuotteet	0.3 %
Koneet ja laitteet	0.2 %

Huom. Luvut koskevat vuotta 2024 (mukana kuukaudet 1-). Osuudet on laskettu haavoittuviksi määriteltujen tuotteiden tuonnin arvon perusteella. Tuotteissa on mukana vain välituotteet.

Kriisien vaikutuksia

- Kriisejä on ollut erilaisia: sotia, terrori-iskuja, kauppasotia, finanssikriisejä...
- Tutkimuksessamme käytetään geopolittisen riskin indeksiä (GPR) yhdistettynä kauppavirta-aineistoon

Näkymä tulevaan

- Empiirinen tutkimuksemme näyttää jo tapahtuneiden kriisien vaikutuksia
- Viime vuosina on korostunut kansainvälisen kaupan ns. blokkiutuminen
- Kauppaa on myös siirtynyt kulkemaan kolmansien maiden kautta
- Arvoketjut ovat siirtymässä kohti "monikeskistä" maailmankauppaa, jossa alueelliset keskuksat korvaavat yhden globaalin verkoston
- Kriisinkestävyys ja vihreä siirtymä nousevat tulevaisuuden kilpailutekijöiksi